

Kako se odpravljáš v šolo.

(Konec.)

Ob tej priliki povejmo še to, da pazimo tudi na zunanost knjig prav tako, ko na zunanost liča in obleke in obutve. Nič ni lepo, olikano pa celo ne, če so knjige počeckane in razcefrane, če niso zavite ali če so zavite v umazan in celo masten papir. Mastnih madežev se sploh boj. Vsak madež je lepši ko masten. Človeku se niti oddaleč tako ne stidi, če vidi packe od tinte ali blatne madeže, kakor pa če vidi mastne madeže. Masten madež — pa bodi na obleki ali kjerkoli — je kakor greh, spominja na požrešnost, ogaben je, človek se dvakrat premisli, preden prime v roke reč, ki je polna mastnih madežev. Torej — ne jej, ko pišeš naloge — in ne jej predvsem ničesar mastnega, tudi pri čitvu drugih knjig ne. —

Ko spišeš — lepo počasi in mirno — naloge za prihodnji dan, se začni učiti ustno. Najprej za prihodnji dan, vse lepo po vrsti, mirno, počasi, predmet za predmetom, kakor je na urniku. Pri učenju nikar ne bodi površen, češ, saj že znam. Morda res že znaš iz šole, a bolje je — »drži ga, ko lovi ga«. Bolje, da znaš temeljito, ko le napol; bolje, da znaš več, ko manj. Saj pride tudi še prostost; saj bo še dovolj časa za igranje. Saj pridejo prosti dnevi, saj so prazniki, počitnice. In takrat se odpočiješ, naigraš,

naveseliš za vse čase nazaj, ko si se moral učiti. Kdor je pa učenec posebno pridne vrste, torej nekakšne odlične vrste, se bo pa vsak dan učil vse predmete. Poznam učenko — pa nemara, da so tudi kje kaki učenci taki — ki je vsak dan zložila vse knjige po vrsti predse. In je jemala knjigo za knjigo in se iz vsake učila, ne glede na to, ali je bilo za drugi dan ali ne. Pomislite, kako je bilo tej učenki v šoli vse lahko, kolikokrat se je učila kakega predmeta in kako temeljito je znala potem vse. Da ni časa za tako učenje? O, ga je dosti! Le frfrasti ne smemo biti. Pa poreče kdo: »Moram pomagati doma, moram ribati, moram pestovati, moram hoditi v trgovino, moram šivati, moram pasti, delati na polju — ne utegnem se učiti, za več dni naprej pa sploh ne.« Takile izgovori ne držijo nič. Zakaj resnica je, da samo — ali vsaj po večini — le tisti ljudje tako govorijo, ki prav nič ali le malo delajo. Taki zmeraj pravijo: »Jož, nimam časa, ne utegnem!« V resnici pa ne delajo nič. Razumljivo je to. Ti ljudje vedo namreč, koliko bi morali napraviti. V teh mislih živijo — ne storijo pa nič. In tako frfrajo sem in tja, v glavi jim gori od misli na delo, v resnici pa ne napravijo ne tega ne onega. Kdor ima čas pravilno razdeljen, bo vse o pravem času naredil. Le hiteti ne sme neumno — to se pravi, ne hiteti tako, da od naglice vse narobe naredi in mora zato venomer popravljati. Pa napiše eno nalogo trikrat — pa trikrat narobe, namesto, da bi jo napisal počasi in mirno samo enkrat in takrat prav. Velika reč je, da zna človek pravilno urediti svoj čas. To je prav tako, kakor da si znaš pravilno razdeliti svoj denar in ga ne zapraviš vsega za bonbončke in igrčke, za zvezke in potrebne reči ti ga pa ne ostane nič. Isto je s časom. Torej časa za učenje je zmeraj

dovolj. Mimo tega pa starši tudi nikoli ne bodo zahtevali od tebe dela, če jim poveš, da se učiš. Starši so zmeraj veseli, če se otroci učijo. Seveda je kaj drugega tako učenje, če se prej po tri ure spreletavaš okoli in se v zadnjem hipu spomniš, da se moraš učiti. In te prav tadej potrebujejo starši. Takrat je umevno, da bodo nejevoljni, ko si že za igro potratil toliko časa. Takrat lahko, da pade beseda: »Pusti, pa mi zdaj pomagaj!« A potem bi bil v šoli napačen izgovor, češ, nimam naloge, sem moral doma pomagati. A kako je bilo prej, ko je bil čas? Seveda, tega ne boš povedal v šoli, tako neumen in resnicoljuben je pač malokateri šolar.

Ko se vsega naučiš, pripravi za prihodnji dan vse knjige in zvezke, zloži jih lepo v torbico, poglej, če imaš peresnik, pero, svinčnik, ravnilo, radirko, šestilo, pivnike —; pomisli, če je treba drugi dan prinesiti kaj posebnega v šolo. Morda kako risbo, morda kako šolsko nalogo s popravo nazaj, morda kako reč za risanje; morda kako rastlino, kako rožo. Ko vse pre-tuhtaš, zapri torbo in zapri tudi glavo za šolske zadeve — in zdaj si prost in si mirne vesti in si človek v redu. Zdaj si lahko oddahneš, zdaj pa le na vrt, ali k igri, ali k domačemu delu, ali na sprehod ali h kaki posebno priljubljeni knjigi. Zdaj si dovršil svoj dan in si sam svoj go-spodar. Dolžnosti so odpravljene, zdaj sta zabava in veselje na vrsti.

Zjutraj pa se prav za prav šele odpravljaš v šolo. Pa kako?

Nikar ne vstani zadnji hip. Vstani koj, ko te pokličejo. Imej navado in navadi se tega — saj se človek lahko vsemu priuči — da koj vstaneš. Da se ne obrač-aš po postelji sem in tja, da ne zdihuješ, da si ne izmišljaš bolezni, ker se ti ne ljubi iti v šolo. V občutkih bolezni se sploh utrjuj. Nikar ne pestuj samega sebe. Če te malo glava boli, prava reč! Če te malo po trebuhu zavija, kaj zato! Če te malo zob boli, nič

takega! Če te je malo čevljev ožulil, le kar potrpi. Časih so mi rekli doma, pa seveda bolj zato, ker se nam ni ljubilo iti v šolo: »Mama, tukajle me tako boli.« »Pa preloži na drugo stran,« so rekli mama, pa je bilo konec. Ali »Mama, mene glava boli.« »Mene tudi« — pa je bilo. »Mama, zavija me.« »Kar odvij!« Ali: »Mama, kri mi teče iz nosa.« »Kar zamaši ga.« — Pri nas nismo s takimi izgovori nič opravili, dasi smo večkrat poskušali. No, sled-njič smo se navadili molče prenašati svoje namišljene ali resnične majhne bolečine in kesneje v življenju mi je to kaj prav prišlo. Zdaj se za kako bolečino še ne zmenim ne — in tudi mine brez zdravil in brez zdravnika. Za marsikako bolečino je delo najboljše zdravilo. V delu se pozabi na vse. Ko vstajaš in spijo še drugi člani družine, nikar ne ropotaj. Spanec in počitek tvojih bližnjih moraš spoštovati in upoštevati. Ne misli, da si sam v hiši in da si samo ti na svetu. Misli rajši, da prav tebe nikjer ni. In oblači se mirno in po redu. Zvečer imej obleko vso pripravljeno. Da ne boš hodil zjutraj okoli z vprašanji in nerganjem: »Kje je moja bluza? Kje so moje nogavice? Kje so moji čevlji?« Teh nogavic ne maram, so zašite. Teh tudi ne, so prekratke. In teh ne, so predolge. V čevljih ni trakov, dajte mi druge. Čevljev me tišči, ne grem v šolo.« Vse to vznemirja tebe in druge, povzroča slabo voljo v hiši, jemlje tebi in drugim čas. Zvečer vse preglej,

zvečer si vse pripravi. Zvečer daj druge trakove v čevlje. Zvečer poglej, če te kje kaj tišči. Ne hodi napol oblečen zjutraj iz sobe v sobo in ne preklaj se z brati in s sestrami. Umij se, preden imaš vrhno obleko na sebi, umij se sam od sebe, ne da tekajo za teboj in te lovijo: »Umij se! Si se že umil? Umij se! Tak umij se! Si se že umil? Kaj se še zdaj nisi umil?« Tako spet mine čas in je nemir v hiši in jeza in prepir in morda dobiš še par klofut za slovo, preden greš v šolo. Ko si že umil, oblečen in ves v redu, nato zajtrkuj. Lepo mirno se usedi, počasi in mirno jej. Tudi če moraš pred šolo iti še k mesarju, v trgovino ali po mleko — če vstaneš o pravem času in si že zvečer vse odpravil, se vsega naučil, vse spisal, bo zjutraj za oblačenje, za zajtrk, za mesarja in trgovino in mleko dovolj časa in se bo vse tiho in mirno izteklo. Preden greš od doma, poklekni in zmoli jutranjo molitev. Brez Boga ni nič in tudi sreče ne v šoli. In tudi zdravja ne. Vsaj prekrižaj se, lepo se poslovij od staršev in mirno odidi od doma. Prej še enkrat poglej na urnik in v torbico, da ne bo treba letati nazaj, da ne bo nepotrebne naglice in zadrege. Po poti v šolo mirno hodi, malo pomisli, če znaš in če si se učil, imej zavest, da si storil svojo dolžnost in bodi mirne vesti, čeprav se ti potem pripeti, da imaš v šoli smolo in nisi znal. Učil si se, storil svojo dolžnost — torej, če nisi znal je bila pač nezgoda, smola — bo pa drugič bolje. Če te privede pot v šolo mimo cerkve, stopi malo noter, vsaj za vzdihljaj — za eno samo misel. Ne bo ti pa odveč. Moli in delaj! To dvojce drži za vse življenje. — Če se takole odpravljaj v šolo, prideš lepo miren v šolo. Glava ti je vedra, misli so zbrane, šolski predmeti so v redu. Mirne duše si, nič te ne peče vest, da česa ne bi znal, nič se ti ni treba bati, nič misliti na laži, nič na izgovore. Vse je urejeno zunaj, pa je urejeno tudi znotraj v tebi. Mirno boš sledil pouku, nič te ne bo utrudilo, nič te plašilo. Svoboden človek boš, sam svoj gospodar. In zakaj? Ker si doma premagal samega sebe, da si storil svoje dolžnosti za šolo.

Kdor pa zna premagati samega sebe, je največji junak. Zakaj ni je hujše zveri, kot si ti sam. In da obvladaš to zver, je največ na svetu.

28. junija.

1. septembra.